

En förbättrad elevhälsa

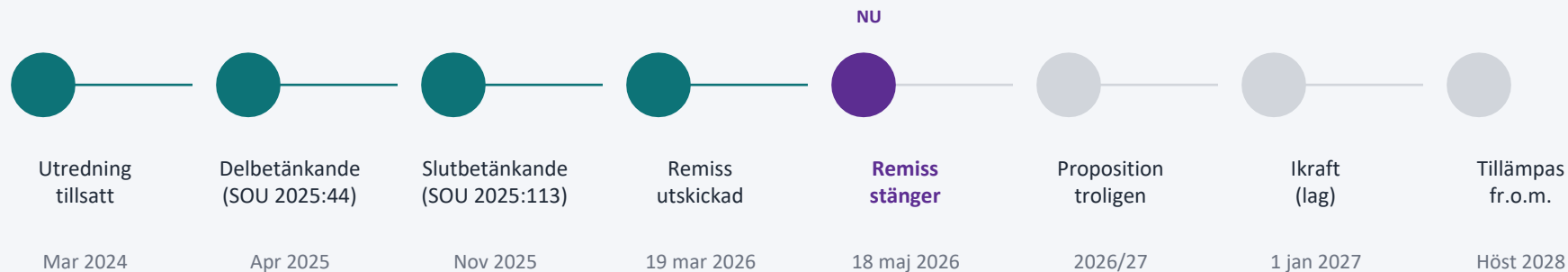
– och reformerna runt omkring

Grundskola och anpassad grundskola

SOU 2025:113 • Remiss pågår t.o.m. 18 maj 2026

Skolnära stöd • Grundskoleförvaltningen • Malmö stad

Vad är ett SOU – och var är vi nu?

 Det vi diskuterar idag är förslag – inte gällande

Malmö stad ska svara på remissen. Förslaget föreslås träda i kraft 1 januari 2027 och tillämpas från höst 2028.

Varför tillsattes utredningen?

Psykisk ohälsa ökar

Kapaciteten i elevhälsan räcker inte till för de elever som behöver stöd.

Reaktivt arbetssätt

Elevhälsan upplevs agera reaktivt – inte i förebyggande eller hälsofrämjande skede.

Ojämlig tillgång

Stor variation mellan skolor i tillgång till elevhälsans professioner och innehållet i deras arbete.

Otydligt ansvar

Otydlig ansvarsfördelning gentemot hälso- och sjukvård och socialtjänst – samordningen brister.

Stöd sätts in för sent

Elever upplever långa väntetider. Hälsobesöken missar ofta de kritiska övergångarna i skolgången.

Oreglerat innehåll

Vad ett hälsobesök ska innehålla är inte reglerat – leder till stor variation och bristande likvärdighet.

Fem huvudområden i förslaget

1

Syfte och uppdrag

Förebyggande och hälsofrämjande tydligare i lag. Elevhälsan en del av kvalitetsarbetet.

2

Hälsobesök – stort och litet

Reglerade tillfällen kopplade till övergångar. Nytt hälsosamtal i åk 9.

3

Bemanningsplan och garanti

Rektor upprättar plan. Bedömning av lättare vårdbehov inom 7 dagar.

4

Samverkan

Obligatorisk överenskommelse med regionen. Samordnande funktion vid varje skolenhet.

5

Skärpta kompetenskrav

Kuratorn blir hälso- och sjukvårdskurator – legitimation krävs.

Syfte och uppdrag – tydligare i lag

VAD ÄR PROBLEMET IDAG?

- Stödjer elevernas mål – i praktiken reaktivt och individfokuserat
- Svårt att nå elevhälsan – elever vet inte när personal finns
- Lättare besvär hanteras inte – eleven hänvisas vidare

VAD FÖRESLÅS?

- Förebyggande och hälsofrämjande inskrivet tydligare i lag
- Elevhälsan del av skolans systematiska kvalitetsarbete
- Elever informeras om när personal finns och hur de når dem
- Bedömning och stöd vid lättare besvär: oro, stress, sömnsvårigheter, nedstämdhet – ej diagnos eller läkemedel

VAD INNEBÄR DET FÖR ER?

- Förväntningarna ökar formellt – stöd ska ges tidigare
- Rollen som 'första kontakt' vid lättare besvär breddas
- Anpassad grundskola: samma uppdrag – men genomförandet anpassas till elevernas förutsättningar

Ny titel, skärpta krav: hälso- och sjukvårdskurator

IDAG – SKOLKURATOR

- Titel: Skolkurator (ej skyddad i lag)
- Kräver i praktiken socionomutbildning
- Ingen legitimation krävs
- Inga enhetliga formella krav på den psykosociala insatsen
- Insatsen klassas inte alltid som hälso- och sjukvård

FÖRESLÅS – HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSKURATOR

- Legitimerad hälso- och sjukvårdskurator – legitimation från Socialstyrelsen
- Kräver socionomexamen + ettårig påbyggnad (60 hp)
- Samma kompetenskrav som inom regionens hälso- och sjukvård
- Insatsen klassas som hälso- och sjukvård → journalföring, verksamhetschef, patientsäkerhetsarbete
- Utvidgad roll: gör första bedömning av lättare vårdbehov tillsammans med skolsköterska
- **Övergångsregel: anställda före 1 jan 2027 undantas kravet – längst t.o.m. 30 jun 2033**

Övergångsregel: Kuratorer anställda före 1 jan 2027 behöver inte ha legitimation – undantaget gäller till och med 30 juni 2033.

Hälsobesök: stort och litet – reglerat schema

IDAG

- Min 3 hälsobesök jämnt fördelade under grundskoletiden
- Vad hälsobesöket ska innehålla är oreglerat – stor variation
- Ingen styrning av när besöken ska ske – missar ofta övergångarna

FÖRESLÅS – grundskola och anpassad grundskola

<p>Åk 1</p> <p>STORT</p> <p>Skolläkare + skolsköterska + vårdnadshavare kallas</p>	<p>Åk 3</p> <p>Litet</p> <p>Skolsköterska</p>	<p>Åk 5</p> <p>STORT</p> <p>Skolsköterska + vårdnadshavare kallas</p>	<p>Åk 6</p> <p>Litet</p> <p>Skolsköterska</p>	<p>Åk 8</p> <p>STORT</p> <p>Skolsköterska + vårdnadshavare kallas</p>	<p>Åk 9</p> <p>Hälsosamtal</p> <p>Ssk, psykolog eller hso-kurator</p>
--	---	---	---	---	---

Minimikrav för tillgänglighet vid skolenheten (föreslås)

- Skolsköterska, kurator, specialpedagog/speciallärare → varje vecka
- Psykolog → minst varannan vecka
- Skolläkare → minst varje månad

Skolläkarens utvidgade roll

IDAG

- Kopplas in vid behov, via skolsköterskan
- Ingen reglering av hur ofta läkaren ska finnas på plats
- Stort hälsobesök i åk 1 görs på många håll utan läkare – inte obligatoriskt
- Ingen formell konsultfunktion mot övrig elevhälsopersonal

FÖRESLÅS

- Obligatorisk vid stort hälsobesök i åk 1 – tillsammans med skolsköterska
- Ska finnas tillgänglig vid skolenheten minst varje månad – skärpning för många skolor
- Ny konsultfunktion: skolsköterska och hälso- och sjukvårdskurator ska kunna rådfråga skolläkare inom elevhälsogarantin
- Ingår som stöd bakom linjen – inte bara vid schemalagda hälsobesök

Skolläkarens roll breddas: från periodisk kontrollfunktion till kontinuerlig konsultresurs i hela elevhälsateamet.

Bemanningsplan och elevhälsogaranti

BEMANNINGSPLAN (ny)

- Rektor ska upprätta en bemanningsplan för elevhälsan vid skolenheten
- Innehåller behovsanalys och beräkning utifrån nationella beräkningsgrunder
- Om bemanningen understiger behovet: huvudmannen ska besluta om åtgärder
- Planen följs upp och revideras årligen
- Gäller grundskola och anpassad grundskola – planen ska spegla de specifika behoven

ELEVHÄLSOGARANTI (ny)

- Elever som anmäler behov av lättare fysiska eller psykiska vårdbehov ska få en första bedömning inom 7 dagar
- Bedömningen görs av skolsköterska eller hälso- och sjukvårdskurator
- Vid behov rådfrågas skolläkare eller psykolog
- Exakt tidsfrist fastslås i föreskrift – 7 dagar är utredningens bedömning
- Ej diagnos eller läkemedel – vid behov remitteras eleven till hälso- och sjukvården

VAD INNEBÄR DET FÖR ER:

Rektor får dokumenterat ansvar och ett verktyg att lyfta underbemanning. Sjudagarsgränsen ställer krav på rutiner för att ta emot och prioritera elevers kontaktbehov.

Samverkan – reglerad och obligatorisk

VAD ÄR PROBLEMET IDAG?

- Samverkan med BUP, socialtjänst och primärvård sker men är oreglerad
- Stora variationer mellan skolor och kommuner
- SIP (samordnad individuell plan) används ojämnt

VAD FÖRESLÅS?

- Samordnande funktion vid varje skolenhet – ansvarar för koordinering
- Skolhuvudmän ska ingå samverkansöverenskommelser med regionen (BUP, primärvård)
- Förstärkt samverkan med socialtjänst
- Tydligare SIP (Samordnad individuell plan)-koppling vid komplexa behov

VAD INNEBÄR DET FÖR ER?

- Rollen som samordnare formaliseras – vem på skolan är det?
- Tydligare rutiner behövs för när och hur samverkan aktiveras
- Anpassad grundskola: elever har ofta kontakt med habilitering, BUP och redan – obligatoriska överenskommelser kan vara både viktigast och mest komplexa att organisera

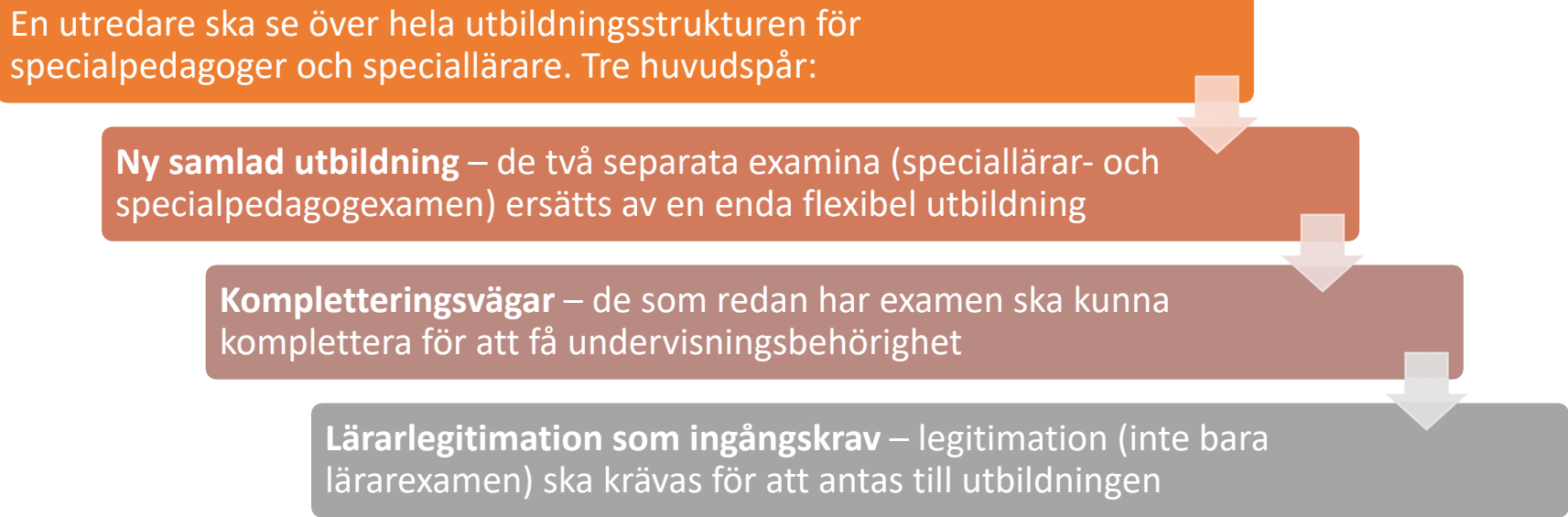
Vad förändras?

Område	Idag	Föreslås
Hälsobesök – antal	Min 3 jämnt fördelade	3 stora + 2 små + nytt hälsosamtal åk 9
Hälsobesök – timing	Skolan bestämmer	Fastslagna: åk 1, 3, 5, 6, 8, 9
Hälsobesök – innehåll	Oreglerat, stor variation	Regleras i föreskrift – evidensbaserat
Skolläkaren	Vid behov via ssk – ej obligatorisk åk 1	Obligatorisk åk 1, tillgänglig varje månad, konsult i garantin
Kuratorn	Skolkurator, socionom, ingen legitimation	Hälso- och sjukvårdskurator – legitimation krävs
Tillgänglighet	Huvudmannen bestämmer fritt	Minimikrav per profession i lag
Bemanningsplan	Ingen reglering	Rektor upprättar plan, huvudman ansvarar vid underbemanning
Elevhälsogaranti	Ingen tidsfrist	Bedömning inom 7 dagar (föreskrift)
Samverkan	Oreglerad	Obligatorisk överenskommelse med regionen
Uppdragsfokus	Stöd mot utbildningens mål, reaktivt	Förebyggande och hälsofrämjande – inskrivet i lag

Nya utbildningsvägar och fler möjligheter till behörighet att undervisa inom det specialpedagogiska området

Dir. 2025:93

En utredare ska se över hela utbildningsstrukturen för specialpedagoger och speciallärare. Tre huvudspår:


```
graph TD; A[En utredare ska se över hela utbildningsstrukturen för specialpedagoger och speciallärare. Tre huvudspår:] --> B[Ny samlad utbildning – de två separata examina (speciallärar- och specialpedagogexamen) ersätts av en enda flexibel utbildning]; B --> C[Kompletteringsvägar – de som redan har examen ska kunna komplettera för att få undervisningsbehörighet]; C --> D[Lärarlegitimation som ingångskrav – legitimation (inte bara lärarexamen) ska krävas för att antas till utbildningen];
```

Ny samlad utbildning – de två separata examina (speciallärar- och specialpedagogexamen) ersätts av en enda flexibel utbildning

Kompletteringsvägar – de som redan har examen ska kunna komplettera för att få undervisningsbehörighet

Lärarlegitimation som ingångskrav – legitimation (inte bara lärarexamen) ska krävas för att antas till utbildningen